

V l á d n í n á v r h

Z Á K O N

ze dne 2013,

**kterým se mění zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu
a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Č Á S T P R V N Í

Změna zákona o volbách do Evropského parlamentu

Čl. I

Zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2009 Sb. a zákona č. 222/2012 Sb., se mění takto:

1. § 1 včetně poznámky pod čarou č. 1 zní:

„§ 1

Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropské unie¹⁾ a upravuje podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb a rozsah soudního přezkumu při volbách do Evropského parlamentu konaných na území České republiky.

¹⁾ Směrnice Rady 93/109/ES ze dne 6. prosince 1993, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky.

Směrnice Rady 2013/1/EU ze dne 20. prosince 2012, kterou se mění směrnice 93/109/ES, pokud jde o některá pravidla pro výkon práva být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky.

Akt z roku 1976 o volbě členů Evropského parlamentu ve všeobecných a přímých volbách, ve znění rozhodnutí Rady 2002/772/ES.“.

2. V § 5 odst. 2 písmeno b) včetně poznámky pod čarou č. 4 zní:

„b) omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva⁴⁾.

⁴⁾ § 55 až 65 občanského zákoníku.“.

3. V § 6 odst. 1 větě první se slova „zbaven způsobilosti k právním úkonům,⁴⁾“ nahrazují slovy „omezena jeho svéprávnost k výkonu volebního práva⁴⁾“.

4. V § 9 se na konci odstavce 1 doplňuje věta „Ministerstvo vnitra oznamuje Evropské komisi kontaktní údaje na komunikační centrálu a jejich změny.“.

CELEX 31993L0109

CELEX 32013L0001

5. V § 9 odst. 2 se za písmeno d) vkládá nové písmeno e), které zní:

„e) zasílá komunikační centrále jiného členského státu prohlášení kandidáta, který je státním občanem tohoto jiného členského státu, za účelem ověření, zda kandidát nebyl zbaven práva být volen, a pro komunikační centrálu jiného členského státu ověřuje ve lhůtě do 5 pracovních dnů, zda státní občan České republiky, který kandiduje v tomto jiném členském státě, nebyl zbaven práva být volen.“.

Dosavadní písmena e) až j) se označují jako písmena f) až k).

CELEX 31993L0109

CELEX 32013L0001

6. V § 9 odst. 3 úvodní části ustanovení se za slovo „listin“ vkládají slova „a ověřování, zda státní občan České republiky, který kandiduje v jiném členském státě, nebyl zbaven práva být volen.“.

CELEX 31993L0109

CELEX 32013L0001

7. V § 9 odst. 5 písmeno e) zní:

„e) omezení svéprávnosti.“.

8. V § 9 odst. 6 písmeno e) zní:

„e) omezení svéprávnosti.“.

9. V § 12 odst. 2 písm. b) se slovo „neprodleně“ zrušuje.

CELEX 41976X1008

10. V § 12 odst. 2 písm. c) se slova „průběžných a celkových“ zrušují.

11. V § 12 odst. 2 se písmeno g) zrušuje.

Dosavadní písmena h) až l) se označují jako písmena g) až k).

12. V § 12 odst. 3 se na konci písmene f) čárka nahrazuje tečkou a písmeno g) se zrušuje.

13. V § 22 odstavec 3 zní:

„(3) Je-li kandidátem občan jiného členského státu, uvede kromě údajů uvedených v odstavci 2 v prohlášení místo narození a adresu svého posledního místa pobytu v členském státě původu, připojí prohlášení, že v členském státě původu nebyl soudním nebo správním rozhodnutím zbaven práva být volen, a ke kandidátní listině předloží doklady uvedené v odstavci 2 větě první.“.

CELEX 31993L0109

CELEX 32013L0001

14. V § 22 odst. 6 větě druhé se slova „zbavená způsobilosti k právním úkonům“ nahrazují slovy „s omezenou svéprávností⁴⁾“.

15. V § 23 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Kandiduje-li na kandidátní listině státní občan jiného členského státu, zašle Ministerstvo vnitra jeho prohlášení, které bylo připojeno ke kandidátní listině, komunikační centrále členského státu původu za účelem ověření informace, že kandidát nebyl zbaven práva být volen.“

Dosavadní odstavce 2 až 9 se označují jako odstavce 3 až 10.

CELEX 31993L0109

CELEX 32013L0001

16. V § 23 odst. 3 se písmeno d) zrušuje.

Dosavadní písmena e) až h) se označují jako písmena d) až g).

CELEX 31993L0109

CELEX 32013L0001

17. V § 23 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Ministerstvo vnitra nejpozději do 48 dnů přede dnem voleb rozhodne o škrtnutí kandidáta, který je státním občanem jiného členského státu, jestliže obdrží od komunikační centrály členského státu původu informaci, že tento kandidát byl zbaven práva být volen.“

Dosavadní odstavce 4 až 10 se označují jako odstavce 5 až 11.

CELEX 31993L0109

CELEX 32013L0001

18. V § 23 odst. 5 písm. b) se číslo „2“ nahrazuje číslem „3“.

19. V § 23 odst. 9 větě první se číslo „3“ nahrazuje číslem „5“.

20. V § 24 se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Obdrží-li Ministerstvo vnitra až po registraci kandidátní listiny od komunikační centrály jiného členského státu informaci, že kandidát, který je státním občanem tohoto členského státu, byl zbaven práva být volen, zůstávají údaje o kandidátovi na kandidátní listině, avšak při zjišťování výsledku hlasování se nepřihlíží k přednostním hlasům pro něj odevzdaným. Ministerstvo vnitra prostřednictvím krajských úřadů zajistí zveřejnění informace o tom, že kandidát byl zbaven práva být volen, ve všech volebních místnostech, pokud informaci od komunikační centrály jiného členského státu obdrží do 48 hodin před zahájením voleb.“

CELEX 31993L0109

CELEX 32013L0001

21. V § 26 odst. 2 větě první se číslo „6“ nahrazuje číslem „8“.
22. V § 28 se na konci odstavce 4 tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena d) a e), která znějí:
- „d) zemřeli, nebo
- e) po zápisu do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu podle odstavce 1 písm. a) byli přihlášení k trvalému pobytu na území jiné obce v České republice; o vyškrtnutí ze seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu vydá obecní úřad voliči na jeho žádost potvrzení.“.
23. V § 28 se doplňuje odstavec 5, který zní:
- „(5) Nejpozději do uzavření seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu zapíše obecní úřad voliče, který prokáže, že byl vyškrtnut ze seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu podle odstavce 4 písm. e).“.
24. V § 33 odst. 4 se slova „nebo odvolání kandidátů, pokud byla doručena“ nahrazují slovy „prohlášení o odvolání kandidáta nebo informace o tom, že kandidát, který je státním občanem jiného členského státu, byl v členském státě původu zbaven práva být volen, pokud byly doručeny“.

CELEX 31993L0109

CELEX 32013L0001

25. V § 36 odst. 5 se na konci textu věty druhé doplňují slova „ nebo pokud předloží potvrzení podle § 28 odst. 4 písm. e) nebo potvrzení o vyškrtnutí ze zvláštního seznamu voličů vedeného zastupitelským úřadem a prokáže své právo hlasovat ve volebním okrsku“.
26. § 40 včetně nadpisu zní:

„§ 40

Ukončení hlasování

Jakmile uplyne doba stanovená pro ukončení hlasování, uzavře se volební místnost, avšak předtím se umožní hlasovat všem voličům, kteří jsou ve volební místnosti nebo před ní; poté prohlásí předseda okrskové volební komise hlasování za ukončené.“.

27. V § 42 odst. 1 se slova „zahájení sčítání hlasů“ nahrazují slovy „ukončení hlasování“.

CELEX 41976X1008

28. V § 45 odst. 4 větě první se slova „od zahájení sčítání hlasů“ nahrazují slovy „po ukončení hlasování“.

CELEX 41976X1008

29. § 46 se včetně nadpisu zrušuje.

30. V § 48 odst. 1 se na konci textu věty druhé doplňují slova „nebo kandidáti, kteří jsou státními občany jiného členského státu a byli v členském státě původu zbaveni práva být volen, pokud informaci o zbavení práva být volen Ministerstvo vnitra od komunikační centrály jiného členského státu obdrží do 48 hodin před zahájením voleb“.

CELEX 31993L0109

CELEX 32013L0001

31. V § 49 odstavec 1 zní:

„(1) Po provedení skrutinia a po uplynutí doby stanovené pro uzavření poslední volební místnosti na území Evropské unie předá Český statistický úřad zjištěné výsledky hlasování Státní volební komisi. Státní volební komise schválí zápis o výsledku voleb předaný Českým statistickým úřadem. Zápis podepíše členové Státní volební komise; jestliže některý z členů této komise podpis odepře, uvedou se důvody odepření podpisu v samostatné příloze k zápisu.“.

CELEX 41976X1008

32. V § 52 odst. 2 se za písmeno b) vkládá nové písmeno c), které zní:

„c) dodatečným obdržením informace od členského státu původu o zbavení práva být volen“.

Dosavadní písmena c) až e) se označují jako písmena d) až f).

CELEX 31993L0109

CELEX 32013L0001

33. V § 59 odst. 6 se slova „podepsání zápisu o průběhu a výsledku hlasování“ nahrazují slovy „doby stanovené pro uzavření poslední volební místnosti na území Evropské unie“.

CELEX 41976X1008

34. V § 59 se doplňuje odstavec 7, který zní:

„(7) Volební orgány nesmějí zjištěné výsledky hlasování zveřejnit do doby stanovené pro uzavření poslední volební místnosti na území Evropské unie“.

CELEX 41976X1008

35. V § 64 odst. 1 se na konci písmene b) čárka nahrazuje tečkou a písmena c) a d) se zrušují.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o volbách do Parlamentu České republiky

Čl. II

Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 243/1999 Sb., zákona č. 204/2000 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 64/2001 Sb., zákona č. 491/2001 Sb., zákona č. 37/2002 Sb., zákona č. 171/2002 Sb., zákona č. 230/2002 Sb., zákona č. 62/2003 Sb., zákona č. 418/2004 Sb., zákona č. 323/2006 Sb., zákona č. 480/2006 Sb., zákona č. 261/2008 Sb., zákona č. 320/2009 Sb., zákona č. 195/2010 Sb. a zákona č. 222/2012 Sb., se mění takto:

1. V § 2 písmeno b) včetně poznámky pod čarou č. 2 zní:

„b) omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva²⁾.

²⁾ § 55 až 65 občanského zákoníku.“.

2. V § 12 odst. 7 písmeno e) zní:

„e) omezení svéprávnosti,“.

3. V § 32 odst. 5 větě druhé se slova „zbavená způsobilosti k právním úkonům“ nahrazují slovy „s omezenou svéprávností²⁾“.

4. V § 61 odst. 3 větě první se slova „zbavená způsobilosti k právním úkonům“ nahrazují slovy „s omezenou svéprávností²⁾“.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o volbách do zastupitelstev krajů

Čl. III

Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 273/2001 Sb., zákona č. 37/2002 Sb., zákona č. 230/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2009 Sb. a zákona č. 222/2012 Sb., se mění takto:

1. V § 4 odst. 2 písmeno b) včetně poznámky pod čarou č. 5 zní:

„b) omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva⁵⁾,

⁵⁾ § 55 až 65 občanského zákoníku.“.

2. V § 11 odst. 5 písmeno e) zní:

„e) omezení svéprávnosti,“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o volbách do zastupitelstev obcí

Čl. IV

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 230/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2009 Sb., zákona č. 222/2012 Sb. a zákona č. 275/2012 Sb., se mění takto:

1. V § 4 odst. 2 písmeno b) včetně poznámky pod čarou č. 7 zní:

„b) omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva⁷⁾,

⁷⁾ § 55 až 65 občanského zákoníku.“.

2. V § 12 odst. 5 písmeno e) zní:

„e) omezení svéprávnosti.“.

3. V § 12 odst. 6 písmeno e) zní:

„e) omezení svéprávnosti.“.

4. V § 22 odst. 4 větě druhé se slova „zbavená způsobilosti k právním úkonům“ nahrazují slovy „s omezenou svéprávností⁷⁾“.

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o místním referendu

Čl. V

Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 234/2006 Sb., zákona č. 169/2008 Sb. a zákona č. 142/2012 Sb., se mění takto:

1. V § 4 písmeno b) včetně poznámky pod čarou č. 3 zní:

„b) omezení svéprávnosti k výkonu práva hlasovat v referendu³⁾,

³⁾ § 55 až 65 občanského zákoníku.“.

2. V § 12 odst. 7 písmeno e) zní:

„e) omezení svéprávnosti.“.

3. V § 12 odst. 8 písmeno e) zní:

„e) omezení svéprávnosti.“.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o krajském referendu

Čl. VI

Zákon č. 118/2010 Sb., o krajském referendu a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 142/2012 Sb., se mění takto:

1. V § 4 písmeno b) včetně poznámky pod čarou č. 3 zní:

„b) omezení svéprávnosti k výkonu práva hlasovat v referendu³⁾,

³⁾ § 55 až 65 občanského zákoníku.“.

2. V § 12 odst. 7 písmeno e) zní:

„e) omezení svéprávnosti.“.

ČÁST SEDMÁ

Změna zákona o volbě prezidenta republiky

Čl. VII

Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky), ve znění zákona č. .../2013 Sb., se mění takto:

1. V § 4 odst. 2 písmeno b) včetně poznámky pod čarou č. 4 zní:

„b) omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva⁴⁾.

⁴⁾ § 55 až 65 občanského zákoníku.“.

2. V § 5 se slova „zbavení způsobilosti k právním úkonům⁴⁾“ nahrazují slovy „omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva⁴⁾“.

3. V § 8 odst. 5 písmeno e) zní:

„e) omezení svéprávnosti.“.

4. V § 22 odst. 1 větě druhé se slova „zbavená způsobilosti k právním úkonům⁴⁾“ nahrazují slovy „s omezenou svéprávností⁴⁾“.

5. V § 23 odst. 3 větě třetí se slova „zbavená způsobilosti k právním úkonům⁴⁾“ nahrazují slovy „s omezenou svéprávností⁴⁾“.

ČÁST OSMÁ

ÚČINNOST

Čl. VIII

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2014.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. OBECNÁ ČÁST

1. Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

V souladu s právy občanů Unie, jež jsou uvedena v článku 22 odst. 2 Smlouvy o fungování EU, má každý občan Unie s bydlištěm v členském státě, jehož není státním příslušníkem, právo volit a kandidovat do Evropského parlamentu v členském státě, v němž má bydliště, a to za stejných podmínek jako státní příslušníci dotyčného členského státu. Toto právo je vykonáváno v souladu s podrobnou úpravou přijatou Radou jednomyslně zvláštním legislativním postupem a po konzultaci s Evropským parlamentem. Zásady, jak volit a kandidovat v členském státě, jehož není občan Unie státním příslušníkem, jsou stanoveny ve směrnici 93/109/ES, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky (dále jen „směrnice 93/109/ES“).

Směrnice 93/109/ES stanoví, že občané Unie, jež byli zbaveni práva být voleni buď podle právních předpisů členského státu bydliště, nebo právních předpisů členského státu původu, jsou vyloučeni z výkonu tohoto práva v členském státě bydliště ve volbách do Evropského parlamentu (čl. 6 odst. 1). Občan Unie, který si přeje kandidovat ve volbách do Evropského parlamentu v zemi svého bydliště místo v zemi původu, musí na základě směrnice doložit prostřednictvím potvrzení vydaného příslušnými orgány v členském státě původu, že není zbaven práva být volen v daném členském státě (čl. 10 odst. 2). Kandidatura bude prohlášena za nepřijatelnou, nemůže-li občan předložit uvedené písemné potvrzení (čl. 6 odst. 2).

Podle české právní úpravy voleb do Evropského parlamentu, obsažené v zákoně č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o volbách do Evropského parlamentu“), který implementoval úpravu obsaženou ve směrnici 93/109/ES, může být poslancem Evropského parlamentu na území České republiky zvolen každý občan České republiky a každý občan jiného členského státu, který je na území České republiky nejpozději druhý den voleb po dobu nejméně 45 dnů přihlášen k trvalému pobytu nebo k přechodnému pobytu, alespoň druhý den voleb dosáhl věku 21 let, není zbaven způsobilosti k právním úkonům, a jde-li o občana jiného členského státu, není v členském státě, jehož je státním občanem, zbaven práva být volen do Evropského parlamentu. Jde-li o občana jiného členského státu, který je zároveň občanem více členských států, nesmí být zbaven práva být volen do Evropského parlamentu ani v jednom z nich. Občan jiného členského státu, který hodlá kandidovat v členském státě bydliště, připojí k prohlášení kandidáta osvědčení od příslušných orgánů členského státu původu, které potvrzuje, že není v členském státě původu zbaven práva být volen nebo že taková volební nezpůsobilost kandidáta není těmito orgány známa.

Z hodnocení voleb do Evropského parlamentu v letech 2004 a 2009 provedeného Komisí Evropské unie (dále jen „Komise“)¹ ve spolupráci s členskými státy byl vyvozen závěr, že v oblasti pravidel pro občany Unie, kteří chtějí kandidovat ve volbách do Evropského parlamentu v zemi bydliště, má stávající povinnost předložit potvrzení negativní dopad na zapojení těchto občanů Unie jako kandidátů ve volbách do Evropského parlamentu v hostitelském členském státě, neboť představuje značnou administrativní zátěž. Dochází k problémům při vystavování tohoto potvrzení ve stanovené lhůtě a některé členské státy

¹ Dokumenty KOM/2006/791 a KOM/2010/605.

navíc jasně ani neurčily příslušné orgány pro vydávání uvedeného potvrzení ani tuto problematiku právně neupravily.

S ohledem na návrh Komise a stanovisko Evropského parlamentu byla dne 20. prosince 2012 přijata směrnice Rady 2013/1/EU, kterou se mění směrnice 93/109/ES, pokud jde o některá pravidla pro výkon práva být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky (dále jen „směrnice 2013/1/EU“).

Směrnice 2013/1/EU ruší povinnost, aby kandidát předložil potvrzení, že není zbaven práva být volen, a nahrazuje ji zmínkou ve formálním prohlášení o nezbavení práva být volen. Pro členské státy bydliště byla zavedena povinnost, aby s členskými státy původu ověřovaly, zda daný občan nebyl zbaven práva být volen, a to oznámením jeho prohlášení členskému státu původu. Cílem je občanům Unie usnadnit výkon jejich volebních práv, která jsou klíčovým prvkem práv spjatých s občanstvím Unie a logickým důsledkem jejich práva na volný pohyb.

Přestože Česká republika byla při volbách do Evropského parlamentu v roce 2004 jedním z devíti tehdy 25 členských států EU, v nichž kandidovali i občané jiných členských států EU², a ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2009 kandidovali v České republice 4 občané jiných členských států EU, je změna zákona o volbách do Evropského parlamentu nezbytná z důvodu promítnutí směrnice 2013/1/EU do právního řádu České republiky a zajištění plné slučitelnosti.

Volby do Evropského parlamentu upravuje Akt z roku 1976 o volbě členů Evropského parlamentu ve všeobecných a přímých volbách (dále jen „Akt 1976“), ve kterém jsou stanoveny některé společné zásady pro všechny členské státy, jako např. povinnost užití systému poměrného zastoupení a povinnost zajistit, aby den konání voleb spadl do stejného období začínajícího ve čtvrtek a končícího následující nedělí.

V době, kdy nabyl účinnosti zákon o volbách do Evropského parlamentu, platilo ustanovení Aktu 1976, že sčítání hlasů nemůže začít, dokud není ukončeno hlasování ve všech členských státech. Účelem bylo zajistit, aby výsledky voleb v jednom členském státě nijak neovlivnily hlasování v jiných členských státech, ve kterých volby ještě probíhají. Vzhledem k tomu, že volebními dny v České republice jsou pátek a sobota, avšak hlasování v některých členských státech EU končí až v neděli ve 22.00 hodin, bylo nutno v České republice s ohledem na znění Aktu 1976 upravit takový postup, kdy okrskové volební komise po ukončení hlasování ve volbách do Evropského parlamentu na území České republiky v sobotu ve 14.00 hodin uzavřou volební místnost a okrsková volební komise učiní veškerá opatření stanovená pro přerušování hlasování a opustí volební místnost až do okamžiku, kdy se uzavře poslední volební místnost na území Evropské unie. Po návratu do volební místnosti započne okrsková volební komise se sčítáním hlasů (§ 40 zákona o volbách do Evropského parlamentu).

Akt 1976 byl s účinností od 1. dubna 2004 pozměněn rozhodnutím Rady 2002/772/ES. Původní ustanovení, že sčítání hlasů nemůže začít, dokud není ukončeno hlasování ve všech členských státech, bylo změněno tak, že členské státy nemohou oficiálně zveřejnit výsledky hlasování, dokud není ukončeno hlasování ve všech členských státech. Původní ustanovení tak bylo „změkčeno“ na postup, kdy sčítání hlasů je možné již v době, kdy ještě probíhá hlasování v jiných členských státech, pouze není možné s ohledem na možné ovlivňování voličů tyto výsledky zveřejnit.

² Za Francií a Belgií byla Česká republika třetím státem s největším počtem těchto kandidátů (ve Francii a Belgii 8 a v České republice 5). V České republice byl jeden z těchto kandidátů dokonce zvolen poslancem Evropského parlamentu – v rámci celé EU byli zvoleni pouze 2 kandidáti z jiného členského státu (1 ve Francii a 1 v České republice).

Právní úprava zahájení sčítání hlasů při volbách do Evropského parlamentu v České republice však již zůstala nezměněna. Je tedy v souladu s Aktem 1976, ale zákon o volbách do Evropského parlamentu obsahuje úpravu přísnější odpovídající původním pravidlům Aktu 1976. V praxi přitom tento postup způsobuje organizační komplikace spočívající zejména v tom, že členové okrskové volební komise musí i po druhém dni voleb učinit opatření jako při přerušení hlasování, tj. uschovat volební dokumentaci a zapečetit volební schránku a přenosnou volební schránku tak, aby do nich nebylo možno vkládat úřední obálky nebo je z nich vybírat. Po ukončení hlasování ve všech členských státech EU, tj. v neděli zpravidla po 22. hodině, se okrskové volební komise vrací do volebních místností a teprve zahajují sčítání hlasů. Výsledky hlasování za jednotlivé okrsky jsou následně předávány Českému statistickému úřadu, který zpracuje celkové výsledky voleb. Organizační problémy vznikají při obsazování okrskových volebních komisí, kdy občané ztrácí zájem o výkon této funkce, jakmile zjistí, že kromě pátku a soboty se budou muset dostavit na sčítání ještě v neděli večer; odmítají např. z důvodu, že sčítání se může protáhnout až do ranních hodin a řada členů v pondělí ráno nastupuje do svého zaměstnání, což není nijak zohledněno ani finančně, ani nárokem na pracovní volno. Zvyšují se i náklady na případný pronájem volebních místností a zabezpečení jejich ostrahy, což se promítá do zvýšení celkových nákladů na volby. Problémy způsobuje i potřeba uvedení volebních místností do původního stavu pro běžný pondělní provoz (zejména ve školách).

Nutnost změny zákona o volbách do Evropského parlamentu v důsledku přijetí směrnice 2013/1/EU je vhodnou příležitostí také pro to, aby bylo v tomto zákoně reagováno na změnu Aktu 1976 provedenou rozhodnutím Rady 2002/772/ES. Příslušná ustanovení se navrhuje změnit tak, že ihned po ukončení hlasování ve volbách do Evropského parlamentu na území České republiky, tj. v sobotu ve 14.00 hodin, zahájí okrskové volební komise sčítání hlasů a výsledky hlasování za volební okrsky předají Českému statistickému úřadu, který zpracuje celkové výsledky voleb, avšak s jejich uveřejněním vyčká až na ukončení hlasování ve volbách do Evropského parlamentu ve všech členských státech EU, tzn. že jejich zveřejnění za Českou republiku lze předpokládat v neděli po 22. hodině. Ani členové okrskové volební komise nesmějí poskytovat informace o výsledku hlasování ve volebním okrsku až do okamžiku ukončení hlasování ve všech členských státech EU.

Stávající i nově navrhovaná úprava v zákoně o volbách do Evropského parlamentu implementuje příslušné předpisy EU, čímž je zaručeno, že občané Unie mají při volbách do Evropského parlamentu právo na výkon volebního práva za stejných podmínek jako občané České republiky a je tak vyloučena jakákoli forma diskriminace.

K 1. lednu 2014 nabývá účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve kterém se pojem „způsobilost k právním úkonům“ nahrazuje pojmem „svěprávnost“. Vzhledem k tomu, že v návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, není obsažena novelizace volebních zákonů (volební zákony mají zvláštní režim schvalování podle Čl. 40 Ústavy ČR), je nutné změnu pojmosloví zavedenou novým občanským zákoníkem promítnout do všech volebních zákonů, do zákona o místním referendu a do zákona o krajském referendu při příležitosti novelizace zákona o volbách do Evropského parlamentu, ke které bylo primárně přikročeno z důvodu implementace směrnice 2013/1/EU a která nabude účinnosti k 1. lednu 2014 stejně jako nový občanský zákoník.

Další navrhovanou úpravou, která má dopad do zákona o volbách do Evropského parlamentu, avšak nesouvisí s implementací směrnice 2013/1/EU, je rozšíření důvodů pro vyškrtávání a zapisování do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu. Jde o naléhavý problém v praxi (zmiňovaný jak v Závěrečné zprávě z voleb do Evropského parlamentu konaných v roce 2009, tak v rámci meziresortního připomínkového řízení od

krajů), který je třeba řešit v rámci novelizace zákona o volbách do Evropského parlamentu, a to zejména s ohledem na volby v roce 2014, kdy se jeví jako velmi pravděpodobné, že volby do Evropského parlamentu se budou konat v souběhu s volbami do Poslanecké sněmovny a voliči, kteří by před volbami změnili místo trvalého pobytu v rámci ČR, by ve volbách do Poslanecké sněmovny mohli hlasovat již v místě nového trvalého pobytu, zatímco ve volbách do Evropského parlamentu nikoli.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava se nijak nedotýká ustanovení právních předpisů, které tvoří ústavní pořádek České republiky; k předmětu úpravy se nevztahuje ani žádný nálezn Ústavního soudu.

3. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie

Oblast výkonu volebního práva ve volbách do Evropského parlamentu je upravena primárním i sekundárním právem EU.

Volby do Evropského parlamentu upravuje Akt z roku 1976 o volbě členů Evropského parlamentu ve všeobecných a přímých volbách, ve kterém jsou stanoveny některé společné zásady pro všechny členské státy (zejm. volební systém, funkční období, neslučitelnost funkce člena Evropského parlamentu, dny voleb, zveřejňování výsledků voleb).

Podle článku 22 odst. 2 Smlouvy o fungování EU má každý občan Unie mající bydliště v členském státě, jehož není státním příslušníkem, právo volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu v členském státě, v němž má bydliště, za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu. Toto právo je vykonáváno v souladu s podrobnou úpravou přijatou Radou jednomyslně zvláštním legislativním postupem a po konzultaci s Evropským parlamentem; tato úprava může stanovit výjimky tam, kde je to odůvodněno zvláštními obtížemi některého členského státu.

Podrobná pravidla jak volit a kandidovat v členském státě, jehož není občan Unie státním příslušníkem, jsou stanovena ve směrnici 93/109/ES, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky.

Stávající právní úprava voleb do Evropského parlamentu na území České republiky obsažená v zákoně o volbách do Evropského parlamentu je plně slučitelná s výše uvedenými předpisy EU, avšak v důsledku přijetí směrnice Rady 2013/1/EU, kterou se mění směrnice 93/109/ES, pokud jde o některá pravidla pro výkon práva být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky, je nutno přistoupit i k novelizaci zákona o volbách do Evropského parlamentu, kterou se transponují ustanovení nové směrnice 2013/1/EU do právního řádu České republiky tak, aby i nadále byla zajištěna plná slučitelnost. Podle článku 2 odst. 1 směrnice 2013/1/EU musí být směrnice do národních právních předpisů členských států transponována do 28. ledna 2014.

Pokud jde o pravidla obsažená v zákoně o volbách do Evropského parlamentu ohledně okamžiku zahájení sčítání hlasů, jsou tato slučitelná s Aktem 1976, avšak jsou přísnější, než stávající znění Aktu 1976 po novelizaci provedené rozhodnutím Rady 2002/772/ES. Navrhovaná změna zákona o volbách do Evropského parlamentu týkající se okamžiku zahájení sčítání hlasů, resp. okamžiku zveřejnění výsledků hlasování v závislosti na ukončení hlasování ve všech členských státech EU, směřuje k promítnutí rozhodnutí Rady 2002/772/ES do naší právní úpravy.

Ze strany Evropské komise zazněly výtky směřující k tomu, že v České republice nemají občané jiných členských států EU právo založit politickou stranu nebo politické hnutí ani být jejich členem, což brání těmto občanům v možnosti být volen za stejných podmínek, jako je tomu u státních občanů České republiky. Vázanost účasti na členství v politických stranách a politických hnutích na státní občanství se nedotýká pasivního volebního práva zaručeného zmiňovaným článkem 22 odst. 2 Smlouvy o fungování EU takovým způsobem, že by jej porušovala (znemožňovala jeho efektivní výkon). Z pohledu práva EU lze vycházet z toho, že úprava podmínek členství v politických stranách a politických hnutích byla ponechána na členských státech. Členství v politických stranách a politických hnutích je výrazem aktivního občanství s tím, že pokud budou politické strany a politická hnutí používat zvláštní status a ochranu a budou se přímo podílet na politice státu, je vazba členství v politických stranách a politických hnutích na státní občanství plně odůvodněna (obdobnou vazbu uplatňuje např. i Spolková republika Německo). Ve spojitosti s právní úpravou voleb do Evropského parlamentu mohou být občané jiných členských států EU uvedeni na kandidátních listinách politických stran, politických hnutí nebo koalic (a při minulých volbách do Evropského parlamentu tomu tak i bylo); zároveň lze poukázat na praxi registrovaných politických stran a politických hnutí, umožňující zapojení do jejich činnosti prostřednictvím statusu „registrovaného příznivce“ upraveného stanovami těchto subjektů. V současné době je očekáváno vyjádření orgánů Evropské unie ke shora zastávanému stanovisku České republiky. Pokud by v budoucnu Česká republika přistoupila ke změně úpravy členství v politických stranách a politických hnutích, bylo by třeba novelizovat zákon o sdružování v politických stranách a politických hnutích.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Na oblast navrhované úpravy se žádná mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nevztahuje.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky a dále sociální dopady a dopady na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava, pokud jde o změnu, která umožní okrskovým volebním komisím, aby i při volbách do Evropského parlamentu zahájily sčítání hlasů ihned po uzavření volebních místností v sobotu ve 14.00 hodin, uspoří prostředky státního rozpočtu ve výdajích na volby v rozsahu výdajů ušetřených na případný pronájem volebních místností, který musel být podle stávající právní úpravy zajištěn až do pondělního rána.

Navrhovaná úprava nemá dopad na podnikatelské prostředí České republiky, do oblasti sociální ani na životní prostředí.

6. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná změna zákona o volbách do Evropského parlamentu reflektuje povinnost, kterou členským státům ukládá směrnice 2013/1/EU. Povinnost občanů Unie, kteří chtějí ve volbách do Evropského parlamentu kandidovat mimo svůj domovský členský stát, aby sami předkládali potvrzení členského státu původu o tom, že nebyli zbaveni práva být volen, se ruší a je nahrazena prohlášením potvrzujícím, že dotčená osoba nebyla zbavena práva být volen ve volbách do Evropského parlamentu, které je součástí čestného prohlášení, jež musí

být připojeno ke kandidátní listině. Na členský stát bydliště přechází povinnost oznámit členskému státu původu tato prohlášení a požadovat ověření, zda kandidát nebyl zbaven práva být volen. Po obdržení tohoto oznámení členský stát původu poskytne členskému státu bydliště příslušné informace ve lhůtě pěti pracovních dnů.

V České republice bude ověřování, zda kandidát - občan Unie - nebyl zbaven práva být volen, zajišťovat Ministerstvo vnitra, které plní úlohu komunikační centrály podle směrnice 93/109/ES také pro výměnu informací s jinými členskými státy o voličích. Přitom bude zpracovávat osobní údaje kandidátů v rozsahu údajů uvedených na kandidátní listině a přiloženém prohlášení. Ke zpracování osobních údajů kandidátů však dochází již nyní při přezkumu a registraci kandidátních listin podle zákona o volbách do Evropského parlamentu.

Pokud Ministerstvo vnitra jako komunikační centrála obdrží od jiného členského státu žádost o ověření prohlášení našeho občana kandidujícího v tomto členském státě, že nebyl zbaven práva být volen, bude i pro tento účel v zákoně o volbách do Evropského parlamentu zakotveno oprávnění Ministerstva vnitra využívat referenční údaje ze základního registru obyvatel a údaje z informačního systému evidence obyvatel (toto oprávnění má v zákoně o volbách do Evropského parlamentu založeno již nyní pro účely registrace kandidátních listin). Vzhledem k tomu, že institut „zbavení práva být volen“ právní řád České republiky nezná, půjde prakticky pouze o ověření, zda dotyčný nebyl zbaven způsobilosti k právním úkonům, resp. omezen ve svéprávnosti v rozsahu, který by se týkal i práva být volen (nový občanský zákoník).

7. Zhodnocení korupčních rizik

Předkládaný návrh pouze implementuje dotčené předpisy EU a má dopad zejména na povinnosti volebních orgánů při organizačně technickém zabezpečení voleb. Činnost volebních orgánů je výkonem státní správy. Jednotlivé úkony volebních orgánů v rámci organizačně technického zabezpečení voleb na sebe navazují a dochází tak i ke vzájemné kontrole. Návrh zákona je svým rozsahem přiměřený množině vztahů, které má upravovat i ve vztahu ke kompetencím orgánů veřejné správy.

Tím, že je u kandidáta – občana jiného členského státu EU - namísto potvrzení, že nebyl zbaven práva být volen, které doposud vystavovaly příslušné orgány domovského členského státu, požadováno pouze čestné prohlášení, je odstraněn kontakt fyzické osoby s příslušným orgánem a tím i případné korupční riziko. Ověřování práva být volen se přesouvá na určená kontaktní místa členských států. Existuje tedy i prvek vnější kontroly ze strany ostatních členských států.

Pokud kandidátní listina pro volby do Evropského parlamentu splňuje náležitosti stanovené zákonem o volbách do Evropského parlamentu, je rozhodnutím Ministerstva vnitra jako registračního úřadu zaregistrována. Jednotliví kandidáti na kandidátní listině mohou být škrtnuti pouze v případech stanovených zákonem o volbách do Evropského parlamentu, nesplní-li ve stanovené lhůtě některou z podmínek kandidatury. Uvedená rozhodnutí Ministerstva vnitra jsou přezkoumatelná soudem (Nejvyšší správní soud) v rámci soudní ochrany ve věcech registrace. Před rozhodnutím Ministerstva vnitra je však možné případné nedostatky kandidátní listiny napravit v zákonem stanovené lhůtě na základě výzvy i bez ní. Rozhodnutí o registraci, o odmítnutí kandidátní listiny nebo o škrtnutí kandidáta na kandidátní listině musí obsahovat výrok, odůvodnění a poučení o odvolání. Výrok obsahuje rozhodnutí ve věci s uvedením ustanovení právního předpisu, podle něhož bylo rozhodnuto. V odůvodnění se uvede, které skutečnosti byly podkladem pro rozhodnutí. Odůvodnění není třeba uvádět v případě rozhodnutí o provedení registrace. V písemném vyhotovení rozhodnutí se uvede orgán, který rozhodnutí vydal, a datum vydání rozhodnutí.

Rozhodnutí musí být opatřeno úředním razítkem a podpisem s uvedením jména, příjmení a funkce zaměstnance Ministerstva vnitra.

Přijetím předpisu vzniknou nové povinnosti Ministerstvu vnitra jako kontaktnímu místu pro výměnu informací o kandidátech. Kandidátům, kteří se rozhodnou při volbách do Evropského parlamentu kandidovat v jiném členském státě, naopak odpadne povinnost prokazovat se potvrzením, že nebyli zbaveni práva být voleni.

Pokud jde o změnu týkající se posunutí okamžiku sčítání hlasů v jednotlivých okrscích, způsobí tato změna přesun odpovědnosti na Český statistický úřad za to, že nedojde ke zveřejnění výsledků hlasování před tím, než bude ukončeno hlasování ve volbách do Evropského parlamentu ve všech členských státech EU.

Navrhovaný předpis nemá vliv na dostupnost informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

8. Odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení

Navrhuje se, aby podle § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, Poslanecká sněmovna s návrhem zákona vyslovila souhlas již v prvním čtení. Důvodem pro zvolený postup je nutnost transpozice ustanovení nové směrnice 2013/1/EU do právního řádu České republiky tak, aby i nadále byla zajištěna plná slučitelnost. Podle článku 2 odst. 1 směrnice 2013/1/EU musí být směrnice do národních právních předpisů členských států transponována do 28. ledna 2014.

II. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K Čl. I

K bodu 1:

Změnou ustanovení § 1 se výslovně konstatuje, že zákon zapracovává příslušné předpisy Evropské unie. O které konkrétní předpisy jde, je uvedeno v poznámce pod čarou.

K bodu 2, 3, 7, 8 a 14:

Viz důvodová zpráva k Čl. II až VII.

K bodu 4:

Směrnice 2013/1/EU vyžaduje, aby členské státy určily kontaktní místo pro přijímání a předávání informací nezbytných pro uplatňování postupu, kdy členský stát bydliště se obrátí na členský stát původu kandidáta se žádostí o ověření prohlášení kandidáta, že nebyl ve svém domovském členském státě zbaven práva být volen.

Ministerstvo vnitra jako ústřední správní úřad na úseku voleb do Evropského parlamentu již nyní plní úlohu tzv. komunikační centrály pro výměnu informací s jinými členskými státy. Výměna informací se doposud týkala občanů Unie - voličů, kteří projeví svoji vůli hlasovat ve volbách do Evropského parlamentu v jiném, než domovském členském státě. V takové případě praktikují komunikační centrály členských států podle směrnice 93/109/ES výměnu informací o těchto voličích, aby byl naplněn požadavek, že každý volič může v týchž volbách do Evropského parlamentu hlasovat pouze jednou.

Ministerstvo vnitra jako registrační úřad pro volby do Evropského parlamentu, ke kterému se podávají kandidátní listiny a který rozhoduje o jejich registraci, je tedy vhodným místem i pro úlohu výměny informací o kandidátech. V souladu s požadavkem směrnice 2013/1/EU se zavádí povinnost oznamovat Komisi kontaktní údaje na komunikační centrálu, jakož i veškeré jejich aktualizace a změny.

K bodu 5:

Doplňené ustanovení blíže specifikuje úkoly Ministerstva vnitra jako kontaktního místa, resp. komunikační centrály při výměně informací o kandidátech s jinými členskými státy.

Za situace, kdy bude na území České republiky na kandidátní listině pro volby do Evropského parlamentu uveden kandidát, který je občanem jiného členského státu, bude Ministerstvo vnitra po kontaktním místě tohoto jiného členského státu požadovat ověření prohlášení kandidáta, že nebyl ve svém domovském členském státě zbaven práva být volen.

Naopak, bude-li státní občan České republiky kandidovat v jiném členském státě, bude Ministerstvo vnitra dožadovaným místem ze strany jiného členského státu ohledně ověření čestného prohlášení našeho státního občana, že nebyl zbaven práva být volen.

V souladu s požadavkem směrnice 2013/1/EU je pro ověření volitelnosti kandidáta stanovena lhůta 5 pracovních dnů od obdržení žádosti o ověření pravdivosti prohlášení kandidáta.

K bodu 6:

Oprávnění Ministerstva vnitra využívat údaje z informačních systémů (základní registr obyvatel a informační systém evidence obyvatel) se nově odvozuje také od úkolu Ministerstva vnitra jako kontaktního místa pro ověřování, zda státní občan České republiky kandidující ve volbách do Evropského parlamentu v jiném členském státě nebyl zbaven práva být volen.

Vzhledem k tomu, že v České republice neexistuje institut zbavení práva být volen, omezí se toto ověřování pouze na zjištění, zda dotyčný nebyl zbaven způsobilosti k právním

úkonům, resp. podle nového občanského zákoníku, zda nebyl omezen ve svéprávnosti k výkonu volebního práva.

K bodu 9:

Rozhodnutím Rady 2002/772/ES, kterým se mění Akt 1976, bylo umožněno sčítání hlasů již v době, kdy ještě probíhá hlasování v jiných členských státech, s tím, že s ohledem na možné ovlivňování voličů není možné tyto výsledky zveřejnit.

Novela zákona o volbách do Evropského parlamentu reaguje na tuto změnu Aktu 1976 tak, že okrskové volební komise zahájí sčítání hlasů ihned po ukončení hlasování druhého dne voleb do Evropského parlamentu, což přinese významné organizační ulehčení nejen všem okrskovým volebním komisím ale i obecním úřadům. Výsledky hlasování za volební okrsek předají Českému statistickému úřadu, který však bude muset vyčkat se zveřejněním i s předáním celkových výsledků voleb Státní volební komisi až do ukončení hlasování ve všech členských státech EU.

Českému statistickému úřadu se ukládá vyčkat se zveřejněním celkových výsledků hlasování ve volbách do Evropského parlamentu konaných v České republice až do okamžiku, kdy bude ukončeno hlasování ve všech členských státech EU. Doposud toto omezení pro Český statistický úřad neplatilo, protože na ukončení hlasování ve všech členských státech EU čekaly okrskové volební komise a teprve poté zahájily sčítání hlasů; výsledky hlasování za jednotlivé okrsky se tak k Českému statistickému úřadu dostaly až po ukončení hlasování ve všech členských státech EU a celkové výsledky voleb tak mohly být zveřejněny ihned po zpracování.

K bodu 10:

Český statistický úřad při volbách do Evropského parlamentu nebude smět poskytovat průběžné výsledky voleb a zveřejní až výsledky celkové po uplynutí doby stanovené pro uzavření poslední volební místnosti na území EU.

K bodu 11 a 12:

Vypuštění povinnosti Českého statistického úřadu zasílat souhrnné informace o výsledku voleb v písemné podobě zmocněncům kandidujících subjektů nijak nesouvisí s implementací směrnice. Jde však o historické ustanovení, které se v době zveřejňování výsledků prostřednictvím internetu přežilo a novelizace zákona o volbách do Evropského parlamentu je vhodnou příležitostí pro jeho zrušení, které má charakter pouze technické změny.

K bodu 13:

Kandidát, který je občanem jiného členského státu EU, než ve kterém předkládá svoji kandidaturu, musí ke kandidátní listině, stejně jako kandidát, který je státním občanem členského státu, ve kterém kandiduje, přiložit doklad o státním občanství a vlastnoručně podepsané prohlášení, které obsahuje souhlas s kandidaturou a deklaraci, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, popř., že tyto ke dni voleb pominou, a že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině. Dále všichni kandidáti v prohlášení uvádějí místo (trvalého) pobytu a datum narození.

Kromě toho se po kandidátovi, který je občanem jiného členského státu EU, v souladu se směrnicí 2013/1/EU požaduje, aby v prohlášení uvedl také místo narození a svoji poslední adresu v členském státě původu; tyto údaje usnadní zjišťování totožnosti kandidáta v evidenci členského státu původu při ověřování, zda nebyl zbaven práva být volen.

Podle směrnice 93/109/ES může členský stát bydliště po kandidátovi v případě potřeby požadovat, aby v prohlášení uvedl volební okrsek nebo správní obvod v členském státě

původu, v jehož seznamu voličů bylo jeho jméno naposledy zapsáno. Stávající znění zákona o volbách do Evropského parlamentu tento údaj v prohlášení kandidáta z jiného členského státu vyžadovalo, avšak v praxi nebyl nijak využíván. Tento údaj nebude využíván ani při ověřování, zda kandidát nebyl ve svém domovském státě zbaven práva být volen, protože pro tento účel se nově zavádí povinnost kandidáta uvést svoji poslední adresu v členském státě původu. Proto se navrhuje údaj o volebním okrsku nebo správním obvodu v členském státě původu, v jehož seznamu voličů byl kandidát z jiného členského státu naposledy zapsán, z prohlášení vypustit.

K bodu 15:

Do procesu projednání a registrace kandidátních listin přibývá Ministerstvu vnitra, jakožto registračnímu úřadu a komunikační centrále pro výměnu informací o kandidátech, úkon spočívající ve vyžádání ověření u komunikační centrály členského státu původu kandidáta, že tento kandidát nebyl zbaven práva být volen.

Toto ověření se vztahuje pouze na kandidáty, kteří jsou občany jiného členského státu, avšak jsou uvedeni na kandidátní listině pro volby do Evropského parlamentu podané v České republice.

Za účelem ověření zašle Ministerstvo vnitra komunikační centrále jiného členského státu (kontakty na komunikační centrály poskytne Komise, které je svodně poskytují všechny členské státy) prohlášení kandidáta, které obsahuje i údaje (datum a místo narození, poslední adresu v členském státě původu) nezbytné pro jeho identifikaci.

K bodu 16 a 17:

Směrnicí 2013/1/EU se občan Unie kandidující ve volbách do Evropského parlamentu v jiném členském státě zbavuje povinnosti předložit osvědčení o tom, že není zbaven práva být volen. Povinnost kandidáta tuto skutečnost prokazovat se mění na jeho čestné prohlášení, které je následně ověřeno mezi členským státem bydliště a členským státem původu takového kandidáta.

Důvodem pro škrtnutí kandidáta na kandidátní listině proto nadále nemůže být případ, kdy kandidát nepředloží osvědčení od příslušných orgánů členského státu původu, které potvrzuje, že není v tomto členském státě zbaven práva být volen nebo že taková volební nezpůsobilost kandidáta není příslušným orgánům známa.

Naopak důvodem pro škrtnutí kandidáta na kandidátní listině je sdělení členského státu původu kandidáta poskytnuté v rámci ověřovací procedury mezi komunikačními centrály dotčených členských států, že tento kandidát byl zbaven práva být volen. Pokud Ministerstvo vnitra neobdrží ve lhůtě do 48 dnů před dnem voleb od členského státu původu žádné sdělení ve věci ověření čestného prohlášení kandidáta a není dán jiný důvod pro škrtnutí, bude tento kandidát zaregistrován.

K bodu 18, 19 a 21:

Jedná se o nutné přečíslování odstavců, na které se v dotčených ustanoveních odkazuje, v důsledku vložení nových odstavců novelizačním bodem 15 a 17.

K bodu 20 a 24:

Ačkoli směrnice 2013/1/EU ukládá, aby členský stát původu ověřil prohlášení kandidáta o tom, že nebyl zbaven práva být volen, ve lhůtě 5 pracovních dnů od okamžiku, kdy prohlášení od členského státu bydliště obdržel, může nastat situace, kdy tato lhůta nebude dodržena, kandidát bude zaregistrován a teprve dodatečně se členský stát bydliště, který kandidátní listinu pro volby do Evropského parlamentu s tímto kandidátem zaregistroval, dozví, že dotyčný kandidát byl v domovském členském státě zbaven práva být volen.

V takovém případě zůstává kandidát na kandidátní listině, tudíž bude uveden i na hlasovacím lístku, avšak v rámci zjišťování výsledků voleb nebude přihlíženo k přednostním hlasům pro takového kandidáta.

Aby se minimalizovaly případy, kdy voliči budou takovému kandidátovi preferenční hlasy odevzdávat, bude zajištěno zveřejnění informace o tom, že dotyčný kandidát byl zbaven práva být volen a že k hlasům pro něj odevzdaným se nepřihlíží, ve všech volebních místnostech, a to za předpokladu, že ji Ministerstvo vnitra od domovského členského státu obdrží do 48 hodin před zahájením voleb.

Ministerstvo vnitra na základě informace od domovského členského státu kandidáta, že kandidát byl zbaven práva být volen, cestou krajských a následně obecních úřadů zajistí vyvěšení takové informace ve všech volebních místnostech.

Pokud by Ministerstvo vnitra informaci obdrželo po lhůtě 48 hodin před zahájením voleb, může být dotyčný kandidát zvolen a nastalá situace by byla řešena až zánikem mandátu.

K bodu 22, 23 a 25:

Na podkladě připomínek krajských úřadů vycházejících ze zkušeností z minulých voleb do Evropského parlamentu se v § 28 odst. 4 doplňují důvody pro vyškrtnutí ze seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu.

Ustanovení § 28 odst. 1 písm. a) zákona o volbách do Evropského parlamentu stanoví, že 40 dnů přede dnem voleb obecní úřad do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu zanesení údaje ze stálého seznamu voličů (tj. státních občanů ČR, kteří již dovršili 18 let svého věku a jsou v obci přihlášení k trvalému pobytu). Ustanovení § 2 odst. 1 vyhlášky č. 409/2003 Sb., k provedení zákona o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, umožňuje provádět pouze změny existujících zápisů v seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu (např. změna příjmení voliče, změna místa jeho trvalého pobytu „přestěhováním“ v rámci téže obce). Ustanovení § 28 odst. 3 a 4 zákona o volbách do Evropského parlamentu taxativně stanoví důvody pro vyškrtnutí voliče ze seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu. Mezi možnými důvody pro vyškrtnutí ze seznamu voličů však není úmrtí voliče po jeho zápisu do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu, ani změna místa trvalého pobytu voliče zaneseného do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu dle § 28 odst. 1 písm. a) po 40. dnu přede dnem voleb „přestěhováním“ do jiné obce.

Dle dosavadní právní úpravy v zákoně o volbách do Evropského parlamentu tedy volič zapsaný v seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu, který následně před uzavřením seznamu voličů zemře, nemůže být z tohoto seznamu vyškrtnut, přestože obecní úřad prokazatelně o takové právní události ví.

Další praktický problém spočívá v situaci, kdy je u voliče zaneseného do seznamu voličů dle § 28 odst. 1 písm. a) po 40. dnu přede dnem voleb změněn údaj o místě jeho trvalého pobytu přihlášením v územním obvodu jiné obce na území ČR. Přestože obecní úřad (v jehož seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu je volič zapsán) o takové skutečnosti prokazatelně ví, stávající právní úprava mu neumožňuje takového voliče vyškrtnout ze seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu a naopak obecnímu úřadu v územním obvodu obce, kde je nově přihlášen k trvalému pobytu, neumožňuje takového voliče do dosud neuzavřeného seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu zanechat. Rovněž hlasovací lístky jsou tomuto voliči doručovány do místa jeho předchozího trvalého pobytu.

Navrhovaná úprava směřuje k tomu, aby ve výše popsaných případech mohl obecní úřad až do doby uzavření seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu voliče vyškrtnout a jde-li o voliče, který se přihlásil k trvalému pobytu na území jiné obce v ČR, aby

mohl být dopsán do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu v místě svého nového trvalého pobytu. Specifika voleb do Evropského parlamentu způsobená tím, že členské státy EU si mezi sebou na základě směrnice 93/109/ES vyměňují informace o voličích, kteří se nahlásili do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu mimo svůj domovský členský stát, však vyžadují v případě změny místa trvalého pobytu voliče po 40. dnu před volbami do Evropského parlamentu zvláštní postup.

Tento postup spočívá v tom, že obecní úřad voliče v místě nového trvalého pobytu zapíše do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu pouze tehdy, když volič prokáže, že byl ze seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu v místě svého předchozího trvalého pobytu vyškrtnut; to lze prokázat potvrzením, které voliči na žádost vydá obecní úřad, který ho ze seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu v místě předchozího trvalého pobytu vyškrtnul. Pokud by se jednalo o voliče, který požádal o zápis do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu v jiném členském státě EU, o čemž obecní úřad v místě předchozího trvalého pobytu obdržel informaci prostřednictvím Ministerstva vnitra, bude tento volič sice ze seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu vyškrtnut, avšak z důvodu, že projevil vůli hlasovat ve volbách do Evropského parlamentu v jiném členském státě (§ 28 odst. 4 písm. a)) a nemůže mu být vydáno potvrzení o vyškrtnutí z důvodu změny místa trvalého pobytu na území ČR, které by mu umožnilo zápis do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu v místě nového trvalého pobytu a případně i dvojí hlasování, kterému má být podle směrnice 93/109/ES zabráněno.

Navrhovanou změnou ustanovení § 36 odst. 5 se umožňuje, aby volič mohl potvrzení o vyškrtnutí ze seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu v místě svého předchozího trvalého pobytu předložit až ve volební místnosti, do které podle místa svého nového trvalého pobytu náleží a hlasování mu bylo umožněno; to předpokládá, že volič, který není ve výpisu ze seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu v místě nového trvalého pobytu uveden, zároveň prokáže své právo zde hlasovat pomocí platného občanského průkazu, kde je adresa místa trvalého pobytu uvedena, případně pomocí občanského průkazu s odstřiženým rohem a potvrzením o změně místa trvalého pobytu. Umožnění hlasování na základě předložení potvrzení o vyškrtnutí ze seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu z důvodu změny místa trvalého pobytu vede k tomu, že je třeba obdobně umožnit hlasování i voličům, kteří ve volební místnosti předloží potvrzení o vyškrtnutí ze zvláštního seznamu voličů vedeného zastupitelským úřadem. Jedná se o postup, který je v ostatních volbách příslušnými volebními zákony umožněn (obecně zakotvená možnost dopsat ve volební místnosti do výpisu ze stálého seznamu voličů takového voliče, který prokáže své právo hlasovat ve volebním okrsku) a není důvod tuto možnost vyloučit pro volby do Evropského parlamentu, a to ani s ohledem na výměnu informací o voličích s jinými členskými státy EU, do které nejsou zastupitelské úřady ČR v zahraničí zapojeny. Zastupitelský úřad, za předpokladu, že již voliči nevydal pro tytéž volby voličský průkaz, může voliče na jeho žádost ze zvláštního seznamu voličů vyškrtnout a vydat mu potvrzení o vyškrtnutí kdykoli až do uzavření zvláštního seznamu voličů.

Navrhované rozšíření důvodů pro vyškrtávání a zapisování do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu nesouvisí s implementací směrnice 2013/1/EU, avšak jde o natolik naléhavý problém v praxi (zmiňovaný jak v Závěrečné zprávě z voleb do Evropského parlamentu konaných v roce 2009, tak v rámci meziresortního připomínkového řízení od krajských úřadů), který je třeba řešit v rámci novelizace zákona o volbách do Evropského parlamentu, a to zejména s ohledem na volby v roce 2014, kdy se jeví jako velmi pravděpodobné, že volby do Evropského parlamentu se budou konat v souběhu s volbami do Poslanecké sněmovny a voliči, kteří by před volbami změnili místo trvalého pobytu v rámci ČR, by ve volbách do Poslanecké sněmovny mohli hlasovat již v místě nového trvalého pobytu, zatímco ve volbách do Evropského parlamentu nikoli.

V kontextu s pravděpodobným souběhem konání voleb do Poslanecké sněmovny a voleb do Evropského parlamentu v roce 2014 je důležité i zakotvení možnosti, aby voličům bylo umožněno hlasování na základě předložení potvrzení o vyškrtnutí ze zvláštního seznamu voličů vedeného zastupitelským úřadem. Podle stávající právní úpravy by takový volič mohl ve volbách do Evropského parlamentu hlasovat pouze v případě, že by stihl předmětné potvrzení předložit obecnímu úřadu v místě svého trvalého pobytu do 40. dne přede dnem voleb, ke kterému se údaje ze stálého seznamu voličů zanesou do seznamu voličů pro volby do Evropského parlamentu. Podle navrhované úpravy bude takovému voliči umožněno hlasování i tehdy, když předloží potvrzení od zastupitelského úřadu až ve volební místnosti, stejně jako v případě voleb do Poslanecké sněmovny; volič tak nebude čelit situaci, kdy by za stejných podmínek ve volbách do Poslanecké sněmovny hlasovat mohl, zatímco ve volbách do Evropského parlamentu by mu hlasování nebylo umožněno.

K bodu 26, 27, 28 a 33:

V dotčených ustanoveních se reaguje na možnost zavedenou rozhodnutím Rady 2002/772/ES, kterým se mění Akt 1976, a kterým je umožněno sčítání hlasů již v době, kdy ještě probíhá hlasování v jiných členských státech, s tím, že s ohledem na možné ovlivňování voličů se zakazuje tyto výsledky zveřejnit. Dosavadní právní úprava v zákoně o volbách do Evropského parlamentu ještě obsahuje přísnější režim, který vycházel z původního znění Aktu 1976, kdy před ukončením hlasování ve volbách do Evropského parlamentu ve všech členských státech EU nebylo možné ani zahájit sčítání hlasů.

Znamená to, že okrskové volební komise nebudou muset po ukončení hlasování druhého dne voleb (v sobotu ve 14.00 hodin) činit stejná opatření jako po prvním dni voleb (obdobné jako při přerušení hlasování) a opouštět volební místnost, ale budou moci ihned zahájit sčítání hlasů. Po sečtení hlasů za volební okrsek vyhotoví okrsková volební komise zápis o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku a předá jej na příslušné přebírací místo Českému statistickému úřadu. Celkové výsledky voleb do Evropského parlamentu za Českou republiku nesmí Český statistický úřad zveřejnit až do doby stanovené pro uzavření poslední volební místnosti na území Evropské unie. O tomto časovém okamžiku bude Český statistický úřad předem informován prostřednictvím Ministerstva vnitra, které získává informace o době hlasování v jednotlivých členských státech cestou pověřeného koordinujícího zaměstnance Evropské komise.

Po podepsání zápisu o průběhu a výsledku hlasování nemohou ani členové okrskové volební komise poskytovat informace o průběhu voleb, a to rovněž až do doby stanovené pro uzavření poslední volební místnosti na území Evropské unie.

K bodu 29:

Vypouští se ustanovení, které umožňovalo politickým stranám a politickým hnutím kandidujícím ve volbách do Evropského parlamentu technické připojení k Českému statistickému úřadu za účelem předávání informací o výsledcích voleb.

Důvodem je, že Českému statistickému úřadu se v souladu s rozhodnutím Rady 2002/772/ES, kterým se mění Akt 1976, ukládá vyčkat se zveřejněním celkových výsledků hlasování ve volbách do Evropského parlamentu konaných v České republice až do okamžiku, kdy bude ukončeno hlasování ve všech členských státech EU. Doposud toto omezení pro Český statistický úřad neplatilo, protože na ukončení hlasování ve všech členských státech EU čekaly okrskové volební komise a teprve poté zahájily sčítání hlasů; výsledky hlasování za jednotlivé okrsky se tak k Českému statistickému úřadu dostaly až po ukončení hlasování ve všech členských státech EU a průběžné i celkové výsledky voleb tak mohly být zveřejněny ihned po zpracování.

Vypuštění povinnosti Českého statistického úřadu zasílat souhrnné informace o výsledku voleb v písemné podobě zmocněncům kandidujících subjektů sice přímo nesouvisí s implementací směrnice, avšak jde o historické ustanovení, které se v době zveřejňování výsledků prostřednictvím internetu přežilo a novelizace zákona o volbách do Evropského parlamentu je vhodnou příležitostí pro jeho zrušení, které má charakter pouze technické změny. Viz též odůvodnění k bodu 11 a 12.

K bodu 30:

Stejný dopad na zjišťování výsledků hlasování jako vzdání se či odvolání kandidatury ve stanovené lhůtě do 48 hodin před zahájením voleb má i případ, kdy je Ministerstvu vnitra jako komunikační centrále dodatečně, tj. po registraci kandidátní listiny, členským státem původu kandidáta sděleno, že tento kandidát je zbaven práva být volen.

K bodu 31:

Českému statistickému úřadu se ukládá vyčkat se zveřejněním a s předáním celkových výsledků hlasování Státní volební komisi až do doby stanovené pro uzavření poslední volební místnosti na území Evropské unie. Doposud toto omezení pro Český statistický úřad neplatilo, protože na ukončení hlasování ve všech členských státech EU čekaly okrskové volební komise a teprve poté zahájily sčítání hlasů; výsledky hlasování za jednotlivé okrsky se tak k Českému statistickému úřadu dostaly až po ukončení hlasování ve všech členských státech EU a celkové výsledky voleb tak mohly být zveřejněny ihned po zpracování.

Rozhodnutím Rady 2002/772/ES, kterým se mění Akt 1976, bylo umožněno sčítání hlasů již v době, kdy ještě probíhá hlasování v jiných členských státech, s tím, že s ohledem na možné ovlivňování voličů není možné tyto výsledky zveřejnit.

K bodu 32:

Podle směrnice 2013/1/EU mají členské státy původu kandidáta při ověřování jeho prohlášení o tom, že nebyl zbaven práva být volen, dodržet lhůtu 5 pracovních dnů od obdržení žádosti o toto ověření. Vzhledem ke lhůtám podle zákona o volbách do Evropského parlamentu pro podání kandidátní listiny (66 dnů přede dnem voleb) a pro rozhodnutí o registraci kandidátní listiny resp. její odmítnutí nebo škrtnutí kandidáta (48 dnů přede dnem voleb) je dostatečný časový prostor, aby v důsledku případného sdělení členského státu původu kandidáta, že tento je zbaven práva být volen, rozhodlo Ministerstvo vnitra o škrtnutí takového kandidáta na kandidátní listině, tzn., že by mu nebylo umožněno kandidovat.

Směrnice 2013/1/EU však vyžaduje, aby v případě, že členský stát bydliště kandidáta neobdrží žádnou informaci od členského státu původu ohledně způsobilosti být volen, takového kandidáta zaregistroval. Bude-li dodatečně oznámeno, že dotčený kandidát byl zbaven práva být volen, musí členský stát, kde kandidát z jiného členského státu kandiduje, učinit všechna opatření, aby takovému kandidátovi zabránil v kandidatuře, není-li to možné, tak ve zvolení a není-li možné ani to, tak ve výkonu mandátu.

Pokud by Ministerstvo vnitra od členského státu původu kandidáta obdrželo informaci o tom, že byl zbaven práva být volen až poté, kdy Státní volební komise vydala osvědčení o zvolení poslancem Evropského parlamentu, vznikne zvolenému kandidátovi zahájením první schůze nově zvoleného Evropského parlamentu mandát, který by následně ex lege zanikl, což vyslovuje, kandidátovi oznamuje a uveřejňuje Státní volební komise.

K bodu 34:

Zákaz zveřejnit zjištěné výsledky hlasování (za volební okrsek, průběžné i celkové výsledky) před tím, než bude uzavřena poslední volební místnost na území EU, se na základě rozhodnutí Rady 2002/772/ES, kterým se mění Akt 1976, vztahuje na všechny volební

orgány, tj. nejen na okrskové volební komise a Český statistický úřad, které výsledky hlasování přímo sčítají, ale případně i na jiné volební orgány (Ministerstvo vnitra, krajský úřad), které by s výsledky voleb, např. v rámci kontroly ve volební místnosti při sčítání hlasů, přišly do styku.

K bodu 35:

S ohledem na to, že i při volbách do Evropského parlamentu se nově umožňuje, aby okrskové volební komise zahájily sčítání hlasů ihned po ukončení hlasování druhého dne voleb, není při případném souběhu voleb do Evropského parlamentu s jinými volbami nutné, aby volební místnosti byly vybaveny dvěma volebními schránkami a dvěma přenosnými volebními schránkami, neboť není nutné oddělovat hlasy odevzdané pro volby do Evropského parlamentu z důvodu, že tyto hlasy se sčítají jindy.

V případě souběhu voleb by tedy byly hlasovací lístky pro oba druhy voleb vhazovány do téže volební schránky i přenosné volební schránky a roztříděny by byly až po zahájení sčítání hlasů po vysypání obsahu volebních schránek. Obdobně jako při souběhu voleb do Senátu Parlamentu ČR s volbami do zastupitelstev obcí nebo zastupitelstev krajů by voliči hlasovací lístky pro každý druh voleb vkládali do barevně odlišených úředních obálek, což následně umožní snadné roztřídění hlasovacích lístků podle jednotlivých druhů voleb i okrskové volební komisi.

K Čl. II až VII

K 1. lednu 2014 nabývá účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve kterém se pojem „způsobilost k právním úkonům“ nahrazuje pojmem „svéprávnost“. Vzhledem k tomu, že v návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, není obsažena novelizace volebních zákonů (volební zákony mají zvláštní režim schvalování podle čl. 40 Ústavy ČR), je nutné změnu pojmosloví zavedenou novým občanským zákoníkem promítnout do všech volebních zákonů a do zákona o místním referendu i zákona o krajském referendu při příležitosti novelizace zákona o volbách do Evropského parlamentu, ke které bylo primárně přikročeno z důvodu implementace směrnice 2013/1/EU.

Překážku ve výkonu aktivního i pasivního volebního práva doposud spočívající ve „zbavení způsobilosti k právním úkonům“ nahradí od 1. ledna 2014 „omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva“; obdobně překážkou ve výkonu práva hlasovat v místním a v krajském referendu bude „omezení svéprávnosti k výkonu práva hlasovat v referendu“.

Jde-li o zmocněnce kandidujících subjektů, který doposud nesměl být zbaven způsobilosti k právním úkonům, nebude jím moci být od 1. ledna 2014 osoba s omezenou svéprávností.

Tam, kde volební zákony upravují oprávnění volebních orgánů využívat údaje ze základního registru obyvatel, z informačního systému evidence obyvatel a z informačního systému cizinců, bude využívaným údajem namísto „zbavení způsobilosti k právním úkonům“ údaj o „omezení svéprávnosti“; obdobně platí pro údaje z uvedených evidencí využívané při kontrole návrhu přípravného výboru a podpisových listin pro konání krajského nebo místního referenda.

K Čl. VIII

Nejzazší lhůta pro transpozici směrnice 2013/1/EU členskými státy je, s ohledem na volby do Evropského parlamentu v květnu 2014, stanovena na 28. leden 2014.

Vzhledem k tomu, že až do poslední chvíle nebylo zřejmé, jaký návrh novely směrnice 93/109/ES bude schválen (původně byly navrhovány i změny v oblasti výměny informací

o voličích), mohly být práce na implementaci směrnice zahájeny až po jejím schválení Radou EU dne 20. prosince 2012. S ohledem na všechny fáze legislativního procesu se předpokládá schválení návrhu novely zákona o volbách do Evropského parlamentu až ve druhé polovině roku 2013. Nabytí účinnosti dnem vyhlášení není v daném případě nezbytné a za zcela postačující vzhledem k transpoziční lhůtě i pro organizačně technickou přípravu voleb do Evropského parlamentu a taktéž pro případné kandidující subjekty je nabytí účinnosti k 1. lednu 2014.

Účinnost k 1. lednu 2014 koresponduje i s účinností zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v souvislosti s nímž se ve všech volebních zákonech a v zákonech o místním a krajském referendu pojem „způsobilost k právním úkonům“ nahrazuje pojmem „svéprávnost“.

V Praze dne 9. srpna 2013

Jiří Rusnok, v. r.
předseda vlády

Martin Pecina, v. r.
místopředseda vlády a ministr vnitra